

สุขภาพจิตและสุขภาพกายดี ชีวิตก็เป็นสุข ความสุขกายและสุขใจเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา คนมีความสุขก็ทำให้สังคมสงบสุข สังคมสงบสุขก็เป็นสังคมที่น่าอยู่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นปรัชญาที่พึงยึดถือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับทุกคน

3.2 จุดอ่อน เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องเหล่านี้ เช่นว่า "...คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ..." (สำนักงาน กปร., 2547 : 14) "...เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากที่สุด..." (สำนักงาน กปร., 2547 : 12) แสดงถึงความไม่รู้ไม่เข้าใจของคนและปฏิบัติยากเพราะเป็นเรื่องที่ต้องบังคับจิตใจ ไม่ให้โลภ หลง ไปกับกระแสโลก และสังคมทุนนิยมที่ฝังรากลึกมายาวนานจนเกิดเป็นทัศนคติว่าสังคมที่ทันสมัย คือ สังคมที่เจริญเพียงพร้อมด้วยวัตถุและเทคโนโลยี ในเรื่องนี้ก็ทรงทราบดังพระราชดำรัสว่า "...คนอื่นจะว่าก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย เมืองไทยเขย...ถ้าเรารักษาความพออยู่ พอกินได้ เราก็จะยอดยิ่งยอดได้..." (สำนักงาน กปร., 2547 : 8)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแม้จะทรงมีพระราชดำรัสไว้นานแล้ว คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 แต่เพิ่งจะเริ่มเห็นคุณค่า ทำความเข้าใจ และนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติภายหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ เมื่อ พ.ศ. 2540 นี้ คงเป็นเพราะไม่เข้าใจและยากที่จะปฏิบัตินั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งองค์การสหประชาชาติ ได้จุดกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อ ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) [พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2544 : 55] โดยเสนอแนวคิดว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีองค์การต่าง ๆ นักวิชาการ นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม

องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาในระดับโลกที่เรียกว่า "ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม" (World Decade for Cultural Development) โดยการอนุมัติของสมัชชาใหญ่และให้

ค.ศ. 1988-1997 (พ.ศ. 2531-2540) เป็นช่วงทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม [พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2544 : 56] กล่าวคือ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้นำวัฒนธรรมมาเป็นแกนกลางหรือเป็นหัวใจของการพัฒนาในช่วงนั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยต่างก็ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาที่มุ่งเศรษฐกิจเป็นสำคัญและเศรษฐกิจที่มุ่งความเจริญทางวัตถุด้วย จนทำให้เสียความสมดุล เป็นปัญหาทำให้เดือดร้อนกันไปทั่วโลก มิติทางวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับมนุษย์และวัฒนธรรมให้รวมอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย

2. แนวคิดทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, 2544 : 72-264) ได้เสนอแนวคิดและแนวทางการพัฒนาทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ สรุปได้ดังนี้

2.1 สาเหตุและความเป็นมาของการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดจากสภาพการณ์ต่อไปนี้

2.1.1 สิ่งดีหมดไป คือ ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอเพราะมนุษย์เป็นผู้นำมาใช้โดยไม่มีการชดเชยให้สมดุลและสมบูรณ์เหมือนเดิม

2.1.2 มนุษย์ใส่ของเสียเป็นสารพิษให้แก่โลก เช่น ขยะ ยิ่งมีการผลิตมาก บริโภคมากยิ่งขึ้นปริมาณมาก

2.1.3 ประชากรยิ่งเพิ่มมากขึ้นก็ยิ่งก่อปัญหา

2.2 แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ

2.2.1 แก้ปัญหาที่องค์ประกอบของการพัฒนา คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ต้องใช้ทั้ง 3 อย่างนี้เป็นแกนกลางของการพัฒนา วิทยาศาสตร์เป็นความรู้เพื่อการพัฒนาจะต้องเปลี่ยนจากการค้นหาความรู้ที่มุ่งสร้างเทคโนโลยีมาเป็นการค้นหาความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจทั้งการผลิตและการบริโภคจะต้องไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน การพัฒนาเศรษฐกิจกับการพัฒนามนุษย์จะต้องทำไปพร้อมกัน